

Snorre Kyllingmark - gutten fra Svolve som tok spranget: Fra billeddrøm til billedkunst

Av Ole H. Bremnes

En augustdag i 1955 møtte jeg Snorre, og Snorre møtte meg. Han var 7 år og skulle begynne på byskolen i Svolve. Jeg var 24 år og skulle begynne som lærer. Siden har vi hatt kontakt, og jeg har etter evne fulgt hans utvikling som billedkunstner med interesse og glede.

Myter

I Svolve er det mange myter om Snorres barndom og tidlige ungdomsår. Og mytene har det til felles at de beretter om fantasifull utfoldelse i skole og bymiljø - utfoldelser som var egnet til å sette grå hår i hodet på lærere og andre voksne autoriteter. Men jeg har aldri hørt ett menneske si at Snorre var slem eller pøbelaktig. Han bare boblet over av aktivitet, noe som ikke harmonerte med skolens krav om å sitte stille på pulen - hele dagen.

Men tegne gjorde han. I bøker, utenpå boka, overalt hvor det var en papirstripe - en marg - der var hans signatur i form av situasjoner, karikaturer eller natur, og fra dag en med et "voksent" perspektiv i tegningen. Det verste han visste var å få tegneoppgaver i klassen. Det fikk han aldri noen glede av. Skulle han tegne - måtte det være ut fra han selv. Tegningens fødsel - måtte komme fra hans eget sinn - og der var det mange "tegninger" på lager.

Jeg hadde aldri i min utdanning som

lærer fått innblikk i at jeg kunne møte en kunstner på 7 år - for ikke å snakke om hvordan man skulle veilede - et skapende menneske - til egen vekst og glede. Jeg drøftet dette en gang med en av Norges mest kjente antroposofere på den tiden. Han var mangeårig lærer i Steinerskolen i Oslo. Han sa: Les Selma Lagerlöfs legender høyt - der er næring for unge skapende sinn. Og Ljuslågen ble en legende jeg brukte - og den var det ikke bare Snorre som tente på. Mot - idealisme - et umulig mål - det var tekst i en spennende fortelling som fenget unge sinn.

Det høres nok flosklet og profetisk ut når jeg sier i dag: Jeg var ikke i tvil om at Snorre var kunstner, og at han aldri kunne leve uten å få arbeide kunstnerisk. Så selv om vi også hadde slitsomme dager sammen, tror jeg han ante at jeg forsto hvem han var. Derfor har han kanskje holdt ut med meg i snart 50 år.

Vi var stolte og glade i 1969 da Snorre debuterte i hjembyen. Han var som Espen Arnakke som krysset sitt spor. Debututstillingen i Svolve vil jeg si var det store

spranget - det å vise seg frem i hjembyen med sitt innerste sinn - det forekom meg å være som å hoppe fra det ene hornet til det andre på Svolvegeita. Han hadde vært på Røst - og derfra fikk han med seg inntrykk som fortsatt sitter i bildene hans - den dag i dag.

Kunstnerhuset på Svinøya og kunstnerne i Svolve - dette miljøet var næring og oppmuntring for Snorre. Det var et stort bilde - fuglene som letter fra Røst - i akryl - som var med på denne utstillingen. Det falt jeg for og har hatt glede av det i en mannsalder.

Nomade i tid og rom

Stig Andersen skriver en artikkel i Samtiden nr. 3, 1983 som han kalte "Nomade i tid og rom Om Snorre Kyllingmarks spaserturer inn og ut av virkeligheten". Han skriver blant annet:

Hans bilder var Nord-Norge og ikke bilder av Nord-Norge. Kunst har med identitetsfølelse og tilhørighet å gjøre.

Snorre Kyllingmarks første separatutstilling var i Svolve høsten 1969. 2 måneder sommeren dette året tilbrakte han ute på Røstlandet og på Sandøy mutters alene med sitt feltatelier. Møtet med den overveldende naturen og dyrelivet ute ved havet ble helt fundamentalt for hans senere utvikling. Opplevelsene fra den gang dukket opp om og om igjen i hans billedverden utover i 1970-årene.

Å se selen i øynene var sterkt

Den første utstillingen i Oslo var i Unge Kunstneres Samfund. Det var Nord-Norge.

Harald Flor skrev i Dagbladet 5-4-73 om denne utstillingen: "Kyllingmark er ikke interessert i motivene som sådanne, det er totalopplevelsen av det å ferdes i og oppdage dette landskapet i all dets skiftende rikdom han søker å uttrykke." - og "I og med at han trekker menneskene inn i dette naturmiljøet, knytter han bildene til et livsmønster."

Erik Egeland sier i Aftenposten 2-4-73 om de 29 maleriene og 7 tegningene: "Men naturbegavelsens baksida med løsaktighet og manglende stringens, er faretruende nær."

Selen ble et sentralt objekt for Snorre. Hjemme i Svolve hadde de Frithjof Sælens barnebok om Snorre Sel. Den boka ble som den første barnebok sensurert av nazistene. Her var Snorres første møte med selen, og det vakte hans interesse for dyret. Selen ble hans følgesvenn i mange år. Det ble en sorg for ham at boka forsvant - en eller annen gang i ungdomsårene.

Selen kan synes å ha to identiteter. En over vann som menneskene kan se og kjenne til. En annen under vann der den beholder sitt liv for seg selv. Som et speilbilde av det å være menneske. Både selen og vi har et hav å dukke ned i, og vi må begge opp for å overleve. Vi er begge sårbare når vi stikker nesa frem.

Ofte ble selen hovedpersonen i de mest barokke scener fra Hurtigrutas dekk. (Galleri 7 og i mai 1977 i Galleri 27 i Oslo (akvarell))

Selen opptrer som eiendommelige demoner i og uten underbukser. De kan sitte som slapt henførte turister på båtdekket og betrakte Lofotveggen bak mørke solbriller, gjerne innhyllt i tykke ulltepper. I forbindelse med utstillingen i Galleri 27, lar han seg intervjuet av Dagbladet 19-4-79: "I selskikkelsen har jeg kamuflert mye av min egen hemmethet og får uttrykke de følelsene jeg har i meg selv." - og - "Jeg har villet

frigjøre meg fra skikkeligheten, vil ikke uttrykke mennesket som noe skikkelig og pent. Jeg har funnet min egen måte å se menneskene på. Slik de nå opptrer er de mer tegnet som følelsesinntrykk enn visuelt uttrykk." Og som Stig Andersen sier: For Snorre Kyllingmark gikk veien til mennesket gjennom selen.

Utstillingen i Galleri Tanum - høsten 1980 - indikerer at Snorre Kyllingmark har forlatt sitt nord-norske utgangspunkt. Dyre- og mennekeskikkelsene er ikke lenger til stede. Det er kommet inn kalligrafiske tegn, og det er gjennom disse innbyrdes konstallasjoner at han appellerer til betrakterens frie assosiasjoner.

Semafor

En mann står på et skipsdekk og forsøker fortvilt å gi tegn. Han blir ikke sett av andre enn seg selv. En skikkelse som veiver med noen signalpinner formet som håndspeil. Det passer til å se mennesket - og gjerne en kunstners fortvilte stilling i et samfunn der åndelig og materielle ressurser går til planlegging av atomkrig i rommet.

Snorre har alltid tegnet. Og tegning er for han det mest inderlige i hans utføring av billedkunsten. Han sier det selv slik: "Tegning er simpelt i seg selv som handling, men naturlig som arbeid. Derfor tegner jeg uopphørlig ned assosiasjonsflommen som strømmer på. Ellers klarer jeg ikke å huske alle bildene jeg har inni meg. Tegning er basis, maleriet er opp-visning. Det er gjennom tegning jeg forandrer meg."

I 1982 - med det store maleriet "Opera" orienterer Kyllingmarks formspråk seg mot samtidens internasjonale kunst. Stig Andersen sier blant annet at dette atypiske maleriet gjenspeiler mye av Snorre

Kyllingmark som kunstner. En sterk personlig kunst.

Snorre har illustrert en rekke litterære tekster - i bøker og tidsskrifter. Ordet illustrere i denne sammenheng liker han ikke. I Vinduet nr. 4 - 1995, skriver Jahn Thon blant annet at kunsten hans er knyttet til litteratur på flere måter. Illustrasjonene hans illustrerer ikke tekster ved å legge seg oppå dem. De stiller seg opp ved siden av dem, møter dem, fortolker dem, men gir dem også en ny og uvant belysning. Bildene er litterære - først og fremst fordi de har oppmagasinert så mye følelse og meningsfylde. De "roper" etter å bli diktet videre på, fortolket.

Snorre har illustrert Kjartan Fløgstad, Bjørnstjerne Bjørnson i serien Mestermøter i Den norske Bokklubben. Likeså tekster i mange tidsskrifter.

Nord og ned

Jahn Thon peker på at Kyllingmarks bilder er vertikale - aldri horisontale. All bevegelse og spenning foregår langs en slik akse - retningen er nedover, mot dypet, Og Jahn Thon avslutter slik: "Det er godt mulig at det vertikale prinsipp i Kyllingmarks bilder er skapt gjennom hans oppvekst i Svolve. Himmel og fjell og hav er nesten alltid til stede. Likevel er det nok viktig for Snorre Kyllingmark å skjule sine spor, opprinnelsen i sin samtid. Denne maler bruker sjelden store ord, likevel gir bildene hans meg en bestemt følelse: Sann er det også å være menneske. Så mye bevegelse, så lite forandring."

Som syv-åring tegnet Snorre bestandig. I dag gjør han fortsatt det - som anerkjent kunstner. Som syv-åring observerte og iakttok han omgivelsene på sin spesielle

Snorre Kyllingmark fotografert i døra på loshytta i Skrova. Foto: Erle Kyllingmark.

måte, og han søkte etter å få være i pakt med seg selv.

Som moden mann og kunstner, observerer han og søker - hele tiden - etter å få gitt uttrykk for sin egenart - som menneske.

En mangfoldighet av uro - det har 50-åringen tatt med seg hele veien. Og det kommer derfor stadig nye uttrykksformer - som ikke kan plasseres innenfor et fast isme-kart.

Bildet av selen - som stikker opp av hul-

let i isen for å puste - som hele livet må opp for å puste, selv om det medfører livsfare - det er for meg det beste "bilde" på Snorre - som levende kunstner.

Kunstnerspranget - fra Geitas horn- må han leve med-. Og gjøre det om igjen. Til glede for alle oss som er betraktere til hans kunst.

Kilder:

Samtaler med Snorre .

Stig Andersen: Nomade i tid og rom (Samtiden nr.3 1983)

Jahn Thon: Nord og Ned (Vinduet nr 4 1995).

Separatutstillinger (i utvalg):

Galleri Vikerødegården, Furnes	1996
Kunsthallen i Lofoten	1996
Kunstnerforbundet, Oslo	1995, 2002
Galleri Zenit, København	1986, 1988
	1991, 1995
Galleri Tvedestrand	1993, 2000
Galleri Garmer, Göteborg	1992
Stavanger Kunstforening	1991
Galleri Gimle, Oslo	1990
Galleri F 15, Moss	1989
Galleri K, Oslo	1988, 1985, 1982
Nordnorsk Kunstnersentrum, Svolvær,	1988
Bryggens Museum, Festspillut-	
stilling, Bergen	1988
Tromsø Kunstforening	1988
Nordens Hus, Reykjavik	1985
Galleri Tanum, Oslo	1981
Alvar Aalto Museet, Finland	1979

Gruppe- og kollektivutstillinger (i utvalg)

Galleri Zenit, København	1996, 1995
Kunstnerforbundet, Oslo	1995
"Shakti", Kunsthallen, København	1994
"Gruppen PRO", Charlottenborg, København	1990

"XXX Mostra Nazionale di Pittura"

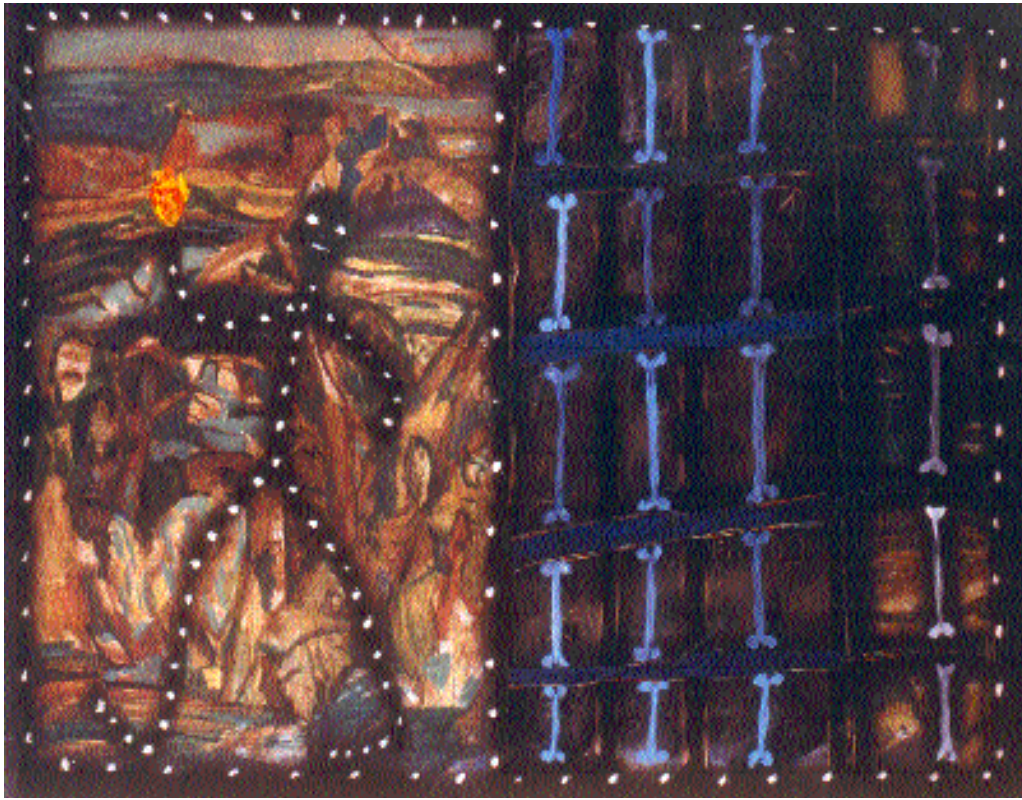
Capo di Orlando, Italia	1990
"Tendenser", Galleri F 15, Moss	1987
Festival Int. de la Peinture Cagnes	
Sur Mer, Frankrike	1985
Jyllands-utstillingen	1984
Efterårsutstillingen, Den Frie, K.havn	1982
Østersjøbiennalen, Rostock	1981
"27 unge malere", Kunstnernes	
Hus,Oslo	1981
Grafica Creativa, Yveskile, Finland	1978

Innkjøpt av (i utvalg):

Christiansands Kunstforening
Stavanger Faste Galleri
Bergen Billedgalleri
Trøndelag Kunstgalleri, Trondheim
Norsk Kulturråd
Nasjonalgalleriet
Museet for samtidskunst, Oslo

Utsmykninger:

Regjeringsbygget - bygg 3
Nationalteatret T-bane stasjon (relieff)
Ullevål Sykehus .Nye barne & kvinneklinikk

EXIT, 1986, olje. 90x110.

Nord, 1987, olje. 150x115.

Strand, 1988, olje. 90x120.

Landskap - 1988 - Acryl - 61x120

Lyset kommer tilbake - 1988 - Olje - 81x121.

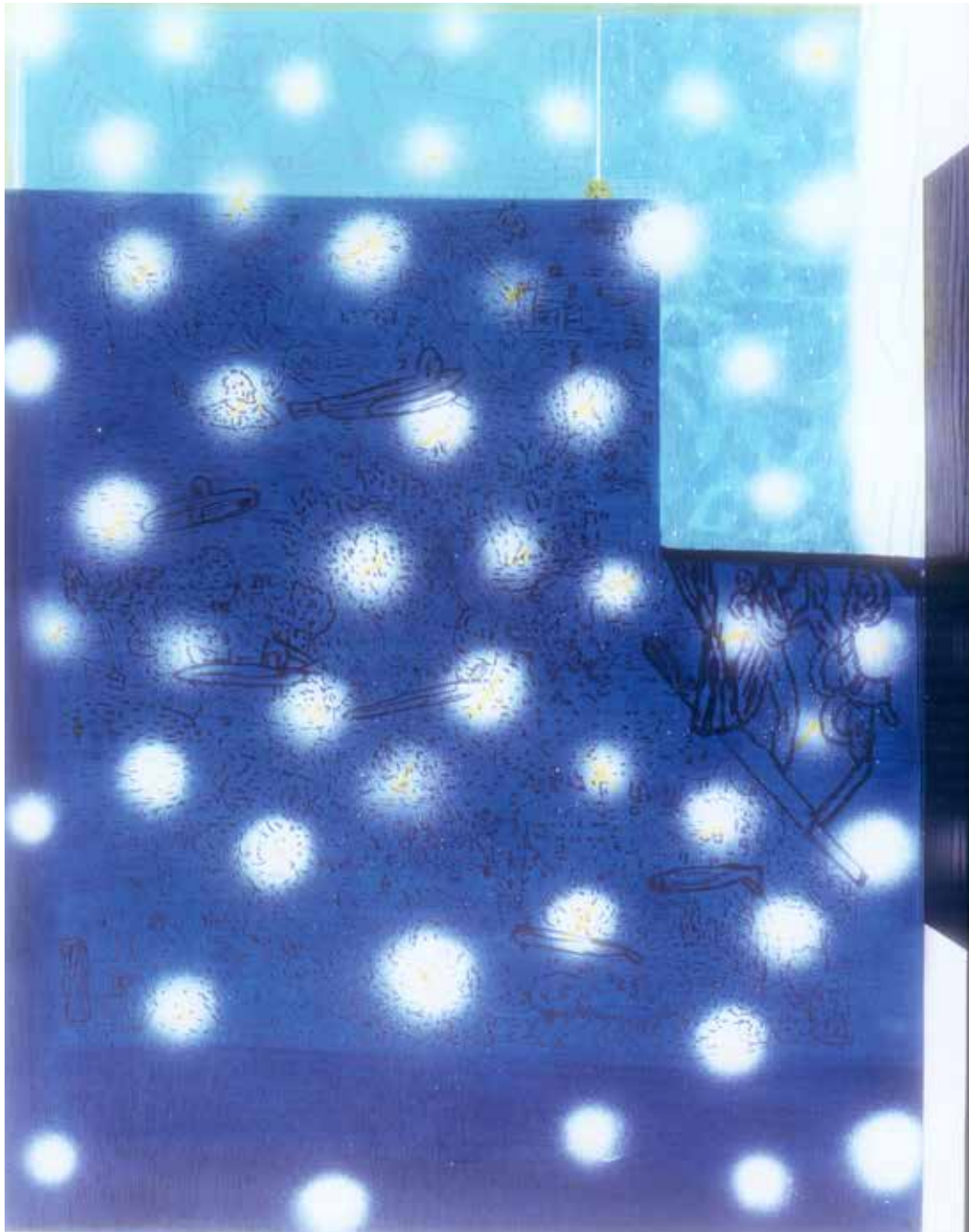
Historien - 1990 - Acryl - 81x122

Vinter - 1994 - Acryl - 45x50

Oppdrag - 1991 - Acryl - 81x120

Morild - 2000 - Acryl - 81x60

Jaktscene. 1985. Olje. 120 x 95.